

KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA GÖZLEM

Uygulama Yönerge Kitapçığı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
GÜZ YARIYILI

KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA GÖZLEM DERSİ

Öğretmen Adayına;

- Dersin kapsamı, kendi aralarında bir sıraya dizilmiş olan günlük çalışmalardan oluşmaktadır. Okulda bulunduğunuz zamanlarda, planlı gözlemler yapacak ve sizi kaynaştırma uygulamaları uzman/kaynak öğretmenliği rolüne hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaksınız.
- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi kapsamındaki etkinlikler aşağıdaki gibi dört ana grupta toplanabilir:
 - Öğretmenlerin ve öğrencilerin gözlenmesi
 - Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarının gerçekleştiği sınıfta yapılan etkinlikler doğrultusunda desteklenmesi
 - Öğretmenlik becerilerinin gözlem yoluyla geliştirilmesi
 - Yönetim ve okulla ilgili genel konular
- Bu etkinlikler kapsamındaki görevlerinizi, dersi yürütmekle görevli olan *bölüm öğretim elemanı* ve *uygulama öğretmenin* rehberliği ile yerine getireceksiniz.
- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi kapsamındaki etkinlikleri oluşturulan görevleri yerine getirirken, bunların her birinde dikkatinizi öğretmenliğin bir yönüne yönelteceksiniz.
- Bir öğretmeni gözleyeceğiniz zaman çalışmanızla ilgili hazırlık ve düzenlemeleri kurallara uygun bir biçimde meslektan bir kişi gibi yapmalısınız.
- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi kapsamındaki çalışmalara başlamadan önce, bu derste yerine getireceğiniz bütün görevleri incelemeli; bunların, öğretmenlik becerilerinizi geliştirmeye yönelik nasıl bir sıralı çalışmalar düzeni oluşturduğunu görmeye çalışmalısınız.
- Her görev için ön hazırlıkları yeterince yapmalı; gözlemek istediğiniz öğretmenlerle görüşmelisiniz.
- Kısa bir süre veya bir ders saati için bir sınıfa öğretmenlik rolü de üstleneceksiniz, bu durumda da hazırlıklarınızı yeterince önceden yapmalısınız. Öğretmenin, sizin ne yapacağınız konusunda bilgi sahibi olmasını ve yapacağınız çalışma konusunda sizinle aşağı yukarı aynı düşünceyi paylaşmasını sağlamak zorundasınız. Böyle bir durumda, derste ne yapacağınızı gösteren planınızı ve gerçekleştirmeyi düşündüğünüz çalışmayı öğretmene gösteriniz; onun size yapabileceği rehberlik ve önerilerden yararlanmaya çalışınız.
- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem süresince, her haftanın belli gününü okulda geçireceksiniz. Bu sırada, sınıftaki öğrencileri tanımaya başlayacaksınız. Onlarla birlikte çalıştıkça kendinize olan güveniniz artacaktır.
- Okullardaki uygulama çalışmalarında, başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışmakta olabilirsiniz. Birbirinize yardımcı ve destek olmaya, birbirinizden gözlemci ve değerlendirici olarak yararlanmaya ve çabalarınızı birleştirerek ekip öğretimi yapmaya çalışmalısınız.

Okullardaki uygulama çalışmalarınızla ilgili bir gözlem dosyası hazırlamanız gerekmektedir.

Gözlem Dosyasında Bulunması Gereken Belgeler

- Sınıf Öğrenci Listesi
 - Sınıf Defteri Sayfa Örneği (doldurulmuş)
 - Günlük/Ünite/Yıllık Plan Örnekleri
 - Ders Devam Formları
 - Etkinlik Raporları (özel gereksinimli öğrenciyi desteklemek için gerçekleştirilen çalışmalar)
 - Gözlem Formları
 - Sınıf Müfredatının İncelenerek Özel Gereksinimli Öğrenciye Uyarlama Konusunda Neler Yapılabileceğine İlişkin Rapor
 - Bir Ders Planının İncelenerek Özel Gereksinimli Öğrenciye Uyarlanmasında Yapılması Gerekenlere İlişkin Rapor
- Fakülte'deki bir saatlik teorik derste, uygulama okulunda yapılanların öğretim elemanlarının gözetiminde tartışılması ve öğretim elemanına verilmek üzere hazırlanan raporların elden teslim edilmesi ve öğretim elemanı tarafından değerlendirilmesi gerekir.
 - Size sorulan sorularla ilgili cevaplarınızı, sizden istenen raporları, değerlendirmeleri ve doldurduğunuz formları, sıralı ve düzenli bir şekilde bu dosyanızda toplamalısınız.
 - Dosyanızda bu bilgileri, bu derste neler yaptığınızı, size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanına açıkça gösterecek bir şekilde düzenlemiş ve derste yaptığınız etkinlik ve görevlerle uygun şekilde ilişkilendirmiş olmanız gerekir.
 - Dosyanızdaki çalışmaları, aynı konularla ilgili olarak fakülte'deki derslerde yaptığınız çalışmalarla karşılaştırmamız; okullardaki uygulama çalışmalarınız ile fakülte'de kazandığınız kuramsal öğrenmeler arasında ilişkiler kurmanız da gereklidir.

Dönem Başı'nda Yapılacaklar

- Dönem içinde uygulama çalışmalarını yapacağınız okul müdürü ve uygulama öğretmenleri ile dönem boyunca yapacağınız çalışmalar ile ilgili hazırlıklarınızı gözden geçirin.
- Okuldaki ilk gününüzde, çalışma planınızın geriye kalan haftalarla ilgili kısmı üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlayınız. Çalışma planınızı ilgili fakülte öğretim elemanı ile görüşmek için yazılı hale getiriniz.
- Okulda geçireceğiniz günlerin arasındaki bir zamanda, birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmeni ile gerekli hallerde nasıl görüşebileceğinizi öğreniniz.

Birbirini İzleyen Çalışma Günlerinin Ardından Yapılacaklar

- Gözlem dosyanızı baştan itibaren dikkatle inceleyiniz.
- Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- Dersle ilgili notlarınızın ve değerlendirmelerinizin dosyanızda ve incelenmeye hazır bulunduğundan emin olunuz.
- Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişme ve yapmış olduğunuz çalışmalarla ilgili, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile görüşüp tartışınız.

- Kendi değerlendirmeleriniz ile son etkinlik için gözlemcilerin değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyip dosyanıza koyunuz; özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmayınız.

ÖNEMLİ NOTLAR

- Öğrencilerin Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersinin **%80 devam zorunluluğu** vardır.
- **Devam/devamsızlık çizelgesi her hafta önce ilgili uygulama öğretmeni tarafından imzalandıktan sonra, okul uygulama koordinatörü tarafından da onaylanacaktır.** Bu çizelge, fakülte öğretim elemanı tarafından belirtilen şekilde teslim edilecek ve dosyalanacaktır.
- Haftalık bir saatlik teorik Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersinde bu yönergede yer alan etkinlikler rapor haline getirilerek ilgili öğretim elemanı nezaretinde sınıf ortamında değerlendirilecektir. Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi uygulaması, dağılımı yapılan okullarda uygulama öğretmeninizin söylediği gün ve saatlerde gerçekleştirilecektir.

KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA GÖZLEM DERSİNİN AMAÇ VE İŞLEYİŞİ

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında öğretmen ve öğrencilerle birlikte uygulama çalışmaları yapmaları esastır. Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi, öğretmen adaylarına tanıtma amacına yönelik planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmaktadır. Bu gözlem ve etkinlikler, Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi olarak haftada bir saat seminer ve dört saat okuldaki etkinlikler olarak yer almaktadır.

Bu dersin amacı, kaynaştırma uygulaması yürütülen okullarda kaynaştırma uygulamaları konusunda tecrübe kazanma ve kaynaştırma uygulamalarına katılma, kaynaştırmaya hazırlık çalışmalarını planlama, kaynaştırma ortamlarında sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve diğer öğretmen ve uzmanlarla iş birliği yapma, kaynaştırma ortamlarında sınıf yönetme, kaynaştırmada öğretimsel uyarlamalar yapma, yürütme, yürütülen uygulamaların sınıf içi sunumları, karşılaşılan sorunlar konusunda gözlem yapma ve deneyim edinmedir.

Derse ilişkin haftalık raporlar ve dersin sonunda Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi çalışmalarını yansıtan portfolyo dosyası hazırlanmalıdır.

Kapsam

- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi haftada belirlenen gün ve zamanlarda 14 haftalık bir dönem sürmekte ve öğretmen adayının okulda yaşamı tanınmasını ve öğretim etkinliklerini gözlemesini amaçlamaktadır.
- Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, okul öğrencilerini tanıma fırsatı sağlamaktadır.

Değerlendirme

- Öğretmen adayının izlenmesi ve yetiştirilmesinden sorumlu olanların kaynaştırma uygulamaları aşamasındaki başlıca amaçları, öğretmen adayının başarısını değerlendirmek değil, onlara rehberlik etmek ve destek olmaktır. Burada sözü edilen rehberlik ve destek aşağıdaki biçimde gerçekleştirilir:

- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi sırasında öğretmen adayının etkinliklerini rapor ettiği dosya düzenli biçimde denetlenerek, görevlerini yerine getirip getirmediği değerlendirilir.
- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersi için okuldaki çalışmalarını tamamlayan, öğretmen adayının dosyası incelenir ve adayla mesleki gelişimi üzerine görüşülerek kendisine dönütler verilir.
- Öğretmen adayının başarı notunu hesaplamada haftalık raporların değerlendirilmesi esas alınır. Ancak öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinlikleri de göz önünde bulundurulur.

Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem Dersi Kapsamında Ödev-Sunum ve Uygulama Örnekleri

- Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersinin gerçekleşeceği her sınıf öğretmeni en fazla dört öğretmen adayından sorumlu olacaktır.
- Öğretmen adayları Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem derslerini ikişerli gruplar halinde derse kayıtlı oldukları günlerde (Pazartesi ya da Çarşamba) ve öğleden önce gerçekleştireceklerdir.
- Öğretmen adayları Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Gözlem dersine devam ettikleri okulun ve sınıfın tüm kural ve gerekliliklerine uymakla yükümlüdürler.
- Bu ders okul gözlemi kapsamında olduğundan, öğretmen adaylarından tamamen bir öğretmenlik rolü üstlenmeleri beklenmemelidir.
- Her sınıf için öğretmen adayları kaynaştırma ile ilgili tüm unsurlara yönelik etkinlikler desenlemeli ve uygulamalıdır. Bu bağlamda;
 - ✚ Özel gereksinimli öğrencinin akademik ve sosyal katılımını artırıcı materyal ve etkinlikler tasarlayıp uygulama,
 - ✚ Özel gereksinimli öğrencinin ailesine yönelik destek sağlayıcı bilgi ve materyal hazırlayıp paylaşma,
 - ✚ Sınıftaki diğer öğrencileri özel gereksinimli öğrenci konusunda bilgilendirme ve bireysel farklara yönelik farkındalıklarını arttırarak sosyal kabul ve kaynaşmanın sağlanması için materyal ve etkinlikler hazırlayarak uygulama,
 - ✚ Sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerine yönelik bilgilendirici, farkındalık arttırıcı ve kaynaştırma eğitiminin toplumsal önemini fark ettirici materyal ve etkinlikler hazırlayıp uygulama,
 - ✚ Okul yöneticilerine yönelik kaynaştırma uygulamaları ve okulda bulunan özel gereksinimli öğrenciler konusunda bilgilendirici ve farkındalık arttırıcı materyal ve etkinlikler hazırlayıp uygulama ve yöneticilerin kaynaştırma sürecini daha etkili bir şekilde sürdürebilmeleri için sorumluluklarını ve yapabileceklerini paylaşma,
 - ✚ Toplam kalite yaklaşımı bağlamında okulda görevli diğer personelin ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ve özel gereksinimli öğrenciler konusunda bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının arttırılmasına yönelik materyal ve etkinlikler hazırlayıp uygulama gibi dönem boyunca sürececek ve tekrarlı bir şekilde gerçekleştirilebilecek çeşitli etkinlikler planlı ve programlı şekilde ve dersin öğretim elemanı ve sınıf öğretmeni koordinasyonunda gerçekleştirilmelidir.

Öğretmen Adayının Ayrıca Yerine Getirmesi Beklenen Sorumluluklar

- Gözleme gittiğiniz sınıfın tüm derslerdeki öğretim programlarını özel gereksinimli öğrenci açısından inceleyiniz ve incelemeniz sonucunda elde ettiğiniz bilgileri ve düşüncelerinizi raporlaştırınız.
- İncelediğiniz öğretim programları ile özel gereksinimli öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim planını (BEP) karşılaştırınız ve uygun olan ve olmayan durumlarla ilgili elde ettiğiniz bilgileri raporlaştırınız.
- Özel gereksinimli öğrencinin BEP’i kapsamında gerçekleştirilebilecek uyarlamaları tasarlayınız ve eğer mümkün ise uygulayınız. Uygulamanızın mümkün olmadığı durumlarda ise, yalnızca hazırladığınız uyarlama tasarımlarını dosyanıza koymanız yeterlidir.
- Her ders için en az bir adet olmak üzere öğretmenin ders planını özel gereksinimli öğrencisi için bireyselleştirmek için yapılması gerekenleri ekleyerek tekrar düzenleyiniz ve eğer mümkün ise uygulayınız. Uygulamanızın mümkün olmadığı durumlarda ise, yalnızca hazırladığınız yeni planları dosyanıza koymanız yeterlidir.
- Özel gereksinimli öğrenci ile ilgili olarak öğretmenin çeşitli gereksinimlerini (davranış problemleri ile baş etme, öğrenme problemleri vb.) gidermek üzere planlar/danışmanlık notları hazırlayınız ve dosyanıza koyunuz. Sınıf öğretmenin talep etmesi durumunda ise kendisiyle bu notlarınızı paylaşabilirsiniz.

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ

**2025 – 2026 ÖĞRETİM YILI GÜZ YARIYILI
KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA GÖZLEM DERSİ
DEVAM ÇİZELGESİ**

ÖĞRETMEN ADAYININ;						
ADI SOYADI:						
NUMARASI:						
PROGRAMI VE ÖĞRETİM TÜRÜ:						
GÖZLEM OKULU:						
GÖZLEMLER						
Tarih	Saat	Gözlenen Sınıf/Saat	İşlenen Konu	Gerçekleştirilen Etkinlikler	Öğretmenin Adı Soyadı	Öğretmenin İmzası
.... / / 20....	1. Saat					
	2. Saat					
	3. Saat					
	4. Saat					

Okul Müdürü
Adı Soyadı/İmzası
Mühür

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ

**2025 – 2026 ÖĞRETİM YILI GÜZ YARIYILI
KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA GÖZLEM DERSİ
DEĞERLENDİRME FORMU**

ÖĞRETMEN ADAYININ; ADI SOYADI:						
NUMARASI:						
PROGRAMI VE ÖĞRETİM TÜRÜ:						
GÖZLEM OKULU:						
DERSİN ÖĞRETİM ELEMANI:						
	ARA DEĞERLENDİRME			YARIYIL SONU DEĞERLENDİRMESİ		
	U.Ö	U.O.M	U.Ö.E	U.Ö	U.O.M	U.Ö.E
1. Öğretmen adayının derslere devamı ve ilgisi (20 Puan)						
2. Öğretmen adayının öğretmenlik mesleğine uygun tutum ve davranışları (20 Puan)						
3. Öğretmen adayının fakülte ve uygulama okulundaki görevliler ve öğrencilerle olan iletişimi (20 Puan)						
4. Öğretmen adayının derse hazırlık notları ve ders plânları (40 Puan)						
ARASINAV/ YARIYIL SONU NOTLARI TOPLAMI						
ARASINAV/ YARIYIL SONU NOTLARI						
AÇIKLAMALAR:						

Uygulama Öğretmeni
Adı Soyadı
İmza

Uygulama Okul Müdürü
Adı Soyadı
İmza ve Mühür

Uygulama Öğretim Elemanı
Adı Soyadı
İmza

U.Ö.E : Uygulama Öğretim Elemanı
U.Ö : Uygulama Öğretmeni
U.O.M : Uygulama Okul Müdürü

Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen adayı:

Sınıf: Tarih:

Ders:

Öğretmen (ler):

Öğrenci sayısı:

Dersi planlama: Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?**Başlangıç:** Dersi nasıl başlatmıştır?**Dersin amaçları:** Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?**Öğretme-öğrenme yaklaşımı:** Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?**Öğretim yöntemleri:** Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?**İletişim:** Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?**Etkinlikler arasındaki geçişler:** Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?**Öğrencilerin yönetimi:** Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır?**Dersi bitirme:** Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak bir şeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?**Öğrenci çalışmalarını değerlendirme:** Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve derste ki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?**Yukarıda belirtilmeyen başka düşünceler (varsa)**